

PROTOCOL DYSLEXIE

1. Inleiding	1
2. Wat is dyslexie?	1
3. De procedures binnen onze school M.B.T. zorg.....	2
4. Samenwerking met ouders	2
5. Signaleren van dyslexie	2
5.1 Algemeen	2
6. Hulp bij leesproblemen	3
6.1 Zorgniveau 1.....	3
6.2 Zorgniveau 2.....	3
6.3 Zorgniveau 3.....	3
7. Diagnostiek/Onderzoek.....	4
8. Protocol dyslexie ikc trudo	5
8.1 Algemeen	5
8.2 Afspraken LVS-toetsen.....	5
8.3 Overige afspraken	6
9. Bouw en Read&Write.....	6
9.1 Het programma Bouw.....	6
10. Overdracht aan het Voortgezet Onderwijs	7
11. Bijlagen.....	7

1. INLEIDING

Onze school heeft de overtuiging dat leren lezen een van de belangrijkste pijlers is voor schoolsucces. Wij vinden het van wezenlijk belang dat extra faciliteiten geboden worden aan kinderen die dreigen achter te raken op het gebied van de geletterdheid. We willen preventief werken en leggen zo vroeg mogelijk het accent op signaleren en remediëren. Omdat onze school het van groot belang vindt dat voor iedereen duidelijk is hoe dyslectische leerlingen begeleid worden, hebben wij met ons team een dyslexiebeleid vastgesteld. Dit document is daarvan de weerslag.

2. WAT IS DYSLEXIE?

De adviescommissie van de Gezondheidsraad en de Stichting Dyslexie definiëren dyslexie als volgt: "Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau."

Dyslexie uit zich bij elk individu anders, maar in het algemeen gesproken geldt het volgende:

- Er zijn automatiseringsproblemen bij het (leren) lezen en/of spellen;
- Deze problemen zijn hardnekkig en resistent tegen behandeling;
- De problemen zijn niet te herleiden tot andere problemen of stoornissen;

- Dyslexie is meestal erfelijk bepaald: bij dyslectische leerlingen wordt vaak dyslexie in de familie aangetroffen.

3. DE PROCEDURES BINNEN ONZE SCHOOL M.B.T. ZORG

Onze school heeft een zorgstructuur vastgesteld waarin de afspraken met betrekking tot de leerlingenzorg beschreven staan. Deze zorgstructuur is gebaseerd op de uitgangspunten van de 1-zorgroute. Het handelingsgericht werken en het tegemoetkomen aan de onderwijsbehoeften van de leerlingen, staan hierbij centraal. We onderscheiden vijf zorgniveaus. Deze kunt u terugvinden in ons ondersteunings-/zorgplan (www.trudoschoolstiphout.nl).

4. SAMENWERKING MET OUDERS

Samenwerking en informatie-uitwisseling met de ouders van onze leerlingen zijn van groot belang. Wij gaan als volgt te werk:

- Bij aanmelding op school vragen wij de ouders om informatie met behulp van het intakeformulier (o.a. over leesproblemen/dyslexie in de familie).
- De ouders worden ingelicht over de extra hulp die hun kind krijgt, ook al als er sprake is van extra instructie op zorgniveau 2.
- Met ouders wordt de inhoud van de hulp besproken en zij krijgen tips en informatie voor thuis.
- Er vinden evaluatiegesprekken plaats met betrekking tot de voortgang tijdens ouderavonden of tussentijds indien noodzakelijk.
- Bij een aanmelding voor een extern onderzoek is formele toestemming van de ouders noodzakelijk. Er vindt een intake plaats met ouders-school-onderzoeksbureau.
- Er wordt actieve medewerking gevraagd van de ouders om ook thuis het leesproces te ondersteunen.

5. SIGNALEREN VAN DYSLEXIE

5.1 Algemeen

Op onze school gaan we uit van de professionaliteit van de leerkracht. Hij/zij gaat dagelijks met de leerlingen om, ziet hoe ze werken en leren, weet hoe hun voortgang is en hoe ze zich emotioneel ontwikkelen. De methodetoetsen en het Cito-leerlingvolgsysteem zijn samen een objectieve maat voor de vorderingen die een leerling maakt.

We hebben de Protocollen Leesproblemen en Dyslexie op onze school geïmplementeerd en volgen de daarin aangegeven stappen bij het signaleren, diagnosticeren en behandelen van leesproblemen en dyslexie. Alle informatie en documenten die bij deze stappen verzameld worden, maken onderdeel uit van het leerlingdossier.

De gegevens die wij gebruiken bij de signalering van mogelijke dyslexie:

- de informatie van de ouders bij aanmelding op school;
- observaties in de klas met betrekking tot werkhouding, leerbaarheid, onthouden, automatiseren en, interesse in activiteiten die met taal, geletterdheid en lezen te maken hebben (zie bijlage 1: signalenlijst);
- analyse van werk en taaluitingen;

- analyse van observatielijsten, signaleringslijsten, methodegebonden toetsen;
- analyse van toetsen uit het leerlingvolgsysteem (zie bijlage 2: toets-kalender);
- voortgang van werken met het preventieprogramma 'Bouw' (zie punt 10).

6. HULP BIJ LEESPROBLEMEN

6.1 Zorgniveau 1

Voor het basisaanbod op zorgniveau 1 op onze school maken we gebruik van de volgende methoden (groep 1 t/m 8): als bronnenboek Kleuterplein, Veilig Leren Lezen, Spelling Taal Actief 5, flitsdictees, en technisch lezen met Vloeiend en Vlot en de remediërende map van redzaamheidslezen. We hanteren de richtlijnen van het Protocol Leesproblemen en Dyslexie.

6.2 Zorgniveau 2

Op zorgniveau 2 wordt er -naast de gewone reguliere instructie- gewerkt met de materialen uit de reguliere methoden en de orthotheek met een geïntensiverde aanpak, die bestaat uit extra instructie en begeleiding bij de inoefening. De hulp op zorgniveau 2 in de klas wordt gegeven door de groepsleerkracht. Deze kan de hulp op basis van een groepsplan zelfstandig organiseren en uitvoeren. Zorgniveau 2 wordt geboden aan leerlingen die niet de minimumdoelen halen, d.w.z. aan diegenen die op de woordleestoets DMT en/of de spellingtoets een IV- of V-score halen en als er sprake is van onvoldoende beheersing van het beoogde AVI-niveau van dat moment.

6.3 Zorgniveau 3

Leerlingen met (ernstige) leesproblemen krijgen - afhankelijk van hun problematiek - de volgende begeleiding:

- het aanbod op zorgniveau 1 en 2 blijft gehandhaafd. Het gaat hierbij om bv. pré-teaching, verlengde instructie, extra herhaling, individuele toegespitste instructie en inoefenen zoals beschreven in het groepsplan.
- op zorgniveau 3 bieden we ook op preventief niveau ondersteuning voor leerlingen uit de groepen 2, 3 en 4, waarbij we voorzien dat leerlingen een achterstand gaan oplopen. Dit doen we (vanaf groep 3 t/m 4) met het programma Bouw.
- het aanbod op zorgniveau 3 wordt extra uitgevoerd. Deze toegespitste hulp op maat wordt beschreven in een aparte groep in het groepsplan. Uit de beschrijving van de begeleiding moet duidelijk blijken dat voor de bewuste leerling toegespitste hulp is gegeven, die gebaseerd is op een degelijke analyse van de problematiek.

Op zorgniveau 3 voldoet de begeleiding aan de volgende criteria:

- er wordt minimaal 1 uur extra instructie en/of inoefentijd per week gegeven.
- er wordt gebruikgemaakt van extra materialen en methodieken/methoden. Voorbeelden hiervan zijn remediërende software, Veilig in Stapjes, materialen uit de orthotheek, Bouw! en deelname in een extra leesgroepje.
- als de ouders particuliere RT (eventueel via de zorgverzekeraar) buiten de school willen opstarten, gaan wij als school ervan uit dat deze externe behandelaar met ons in overleg treedt. Als er RT buiten de school gegeven wordt, stelt onze school zich op het standpunt dat deze hulp in het verlengde moet liggen van hetgeen er in de klas gebeurt (zie bijlage 5).

7. DIAGNOSTIEK/ONDERZOEK

Als na evaluatie blijkt dat hulp op zorgniveau 3 niet het gewenste effect heeft gehad, wordt doorgeslagen naar zorgniveau 4. Wij kunnen dan een vermoeden van (ernstige) dyslexie uitspreken. Een school kan zelf geen dyslexieverklaring afgeven; dit is voorbehouden aan geregistreerde GZ-psychologen met dyslexie-expertise.

Ouders kunnen in samenwerking met de school een dyslexieonderzoek aanvragen bij een externe instantie. Wij werken hiervoor samen met het RID. Een dyslexieverklaring kan nuttig zijn i.v.m. extra ondersteuningsmogelijkheden zoals meer tijd voor toetsen, voorleesmogelijkheden en het gebruik van ondersteuningsprogramma's. Ook kan de diagnose dyslexie voor een leerling en/of zijn ouders een opluchting betekenen en de emotionele gevolgen van het probleem beperken.

Criteria voor doorverwijzing

Het onderwijs onderbouwt de ernst van het leesprobleem door aan te tonen dat er sprake is van een ernstige, hardnekkige achterstand.

Concreet:

- de school toont aan goed onderwijs en intensieve begeleiding geboden te hebben die voldoet aan kenmerken van effectief onderwijs.
- de school toont aan dat een leerling desondanks zeer lage leesscores behaalt op 3 achtereenvolgende hoofdmeetmomenten (voor woordlezen een V-(min)-score of E-score behalen).

Actie	Toelichting	Vervolgactie Onderwijs en Begeleiding
Hoofdmeting 1	Afname van gestandaardiseerde/genormeerde toetsen op de hiervoor geschikte momenten.	Effectief leesonderwijs op ondersteuningsniveau 1. In elk geval krijgen leerlingen die tot de zwakste 20-25% behoren extra begeleiding op minimaal ondersteuningsniveau 1.
(Tussenmeting)	Eventueel vindt er een tussenmeting plaats.	Voortzetting van de (extra) begeleiding op ondersteuningsniveau 1, 2 (en eventueel 3) met eventuele aanpassingen.
Hoofdmeting 2	Afname van gestandaardiseerde/genormeerde toetsen op de hiervoor geschikte momenten.	Effectief leesonderwijs op ondersteuningsniveau 1. In elk geval krijgen leerlingen die tot de zwakste 20-25% behoren extra begeleiding op minimaal ondersteuningsniveau 1 en 2. Leerlingen die tot de zwakste 10% behoren, krijgen begeleiding op ondersteuningsniveau 1, 2 en 3.
Tussenmeting	Na een periode van 10-12 weken intensieve begeleiding vindt er een tussenmeting plaats. Ruwe scores en vaardigheidsscores van een leerling worden vergeleken met de scores van hoofdmeting 2 om effect van begeleiding te bepalen. Daarna volgt er een tweede periode van 10-12 weken intensieve begeleiding.	Voortzetting van de (extra) begeleiding op ondersteuningsniveau 1, 2 en 3 met eventuele aanpassingen.
Hoofdmeting 3	Afname van gestandaardiseerde/genormeerde toetsen op de hiervoor geschikte momenten.	Bepaald wordt welke begeleiding een leerling vervolgens nodig heeft op school en of een leerling voor doorverwijzing naar de zorg in aanmerking komt.
Doorverwijzing?	Een leerling komt voor doorverwijzing naar de zorg in aanmerking als: 1. De scores op de 3 hoofdmetingen waren: - Woordlezen: V-(min)-score of E-score (laagste 10%) 2. Begeleiding op alle ondersteuningsniveaus voldeed aan kenmerken van effectief handelen	Ook tijdens en na de behandeling in de zorg krijgen leerlingen extra begeleiding. Hoe de leerling in het onderwijs kan worden begeleid wordt afgestemd met de zorgverlener.

Meervoudige problematiek

Met de invoering van Jeugdwet is de nadruk meer komen te liggen op het geïntegreerd aanpakken van problemen en gaat men meer genuanceerd om met meervoudige problematiek ofwel co-morbiditeit. Ook kinderen met een meervoudige problematiek kunnen in aanmerking komen voor een behandelindicatie Ernstige Dyslexie.

- Op het moment dat duidelijk is dat er sprake is van dyslexie, zal de school in een gesprek met ouders de vervolgaanpak bespreken. Als er ook sprake zal zijn van behandeling door externen, worden hierover heldere afspraken gemaakt. De notitie “hulp/behandeling door externen onder schooltijd” is hierbij uitgangspunt (zie bijlage 3).

8. PROTOCOL DYSLEXIE IKC TRUDO

8.1 Algemeen

Het betreft hier leerlingen die een officiële dyslexieverklaring hebben, en de leerlingen die al voor een onderzoek zijn aangemeld. Er wordt een leesdossier gestart zodra een leerling een V- score heeft. Zodra een leerling een dyslexieverklaring heeft, neemt de leerkracht contact op met de ouders om onderstaande afspraken door te nemen. Ouders tekenen het formulier voor akkoord.

Afspraken voor deze leerlingen dienen altijd te worden vastgelegd in ons leerlingenadministratiesysteem ParnasSys. Hierbij wordt verwezen naar het document. De keuze van de ouders t.a.v. methodegebonden toetsen wordt vastgelegd in ParnasSys. Indien een leerling/ouder geen prijs stelt op onderstaande mogelijkheden, wordt dit ook vastgelegd en aangegeven op het formulier dat ondertekend moet worden door de ouders. Het ondertekende formulier wordt aan de leerkracht gegeven, die het inscant en in ParnasSys opneemt.

8.2 Afspraken LVS-toetsen

Voor alle toetsen geldt dat de leerling voldoende tijd krijgt.

Rekenen

Rekenen kan worden afgedrukt op A3-formaat. Als leerlingen moeite hebben om iets te lezen, mogen ze hulp vragen aan de leerkracht. De hulp beperkt zich tot het voorlezen van de opdracht. Als een leerling het prettig vindt om gebruik te maken van de voorleesfunctie ‘Orbitnote’, dan is dit mogelijk.

Spelling

Spelling wordt afgenomen volgens de normale regels die gelden voor afname. Deze toets wordt klassikaal voorgelezen voor de hele groep.

Leerlingen met dyslexie mogen een steunkaart gebruiken bij de spelling dictees.

Begrijpend lezen

In groep 4 en 5 kan deze toets worden voorgelezen. Leerlingen mogen de toets op A3-formaat hebben.

Als een leerling uit groep 6, 7 of 8 het prettig vindt om gebruik te maken van de voorleesfunctie ‘Orbitnote’, dan is dit mogelijk.

Leestekens vanaf groep 6

De toets mag afgenomen worden op A3-formaat. Ook is extra tijd toegestaan met als richtlijn 1/3^e van de taaktijd extra. De toets mag voorgelezen worden door Orbitnote.

Methodegebonden toetsen

- Deze worden niet individueel voorgelezen (eventueel wel via Orbitnote).
- Hiervoor kan in overleg met ouders worden vastgelegd of het wenselijk is dat de WO-toetsen worden afgedrukt op A3-formaat.
- Als leerlingen meer tijd nodig hebben, krijgen ze hiervoor de ruimte.
- Spellingfouten tellen bij stel opdrachten, verslagen, werkstukken en methodegebonden toetsen niet als fout (m.u.v. taaltoetsen waarbij het gaat om spellingvaardigheden).

8.3 Overige afspraken

- Ouders worden in de reguliere oudergesprekken op de hoogte gehouden van de vorderingen.
- De nadruk in de begeleiding komt vanaf groep 6 te liggen op de basisvaardigheden van spelling en later op werkwoordspelling.
- Het schrijven van verhalen, spreekbeurten e.d. mag op de computer gebeuren (gebruik hierbij de spellingcontrole).
- We houden er rekening mee dat de leerling voldoende voorbereidingstijd krijgt bij boekbesprekingen en spreekbeurten.
- Bij een zwakke schrijfmotoriek kan in overleg met de IB'er en/of kinderfysiotherapeut worden afgesproken om het lopend schrift te vervangen door los schrift (blokletters). Dit kan al gedaan worden vanaf groep 3.

9. BOUW EN READ&WRITE

9.1 Het programma Bouw

Op IKC Trudo werken we met het programma Bouw! Bouw! is een effectief computergestuurd interventieprogramma dat speciaal ontwikkeld is om kinderen die risico lopen op problemen met lezen en spellen, preventief (in leerjaar 2 t/m 4) extra hulp te geven, actief ondersteund door tutors. Bouw! richt zich op tekenklankkoppeling, fonemisch bewustzijn en technisch lezen. Het belangrijkste doel is laaggeletterdheid en leesproblemen voorkomen en daarmee effectiever dan remediëren achteraf.

In groep 2 en 3 bekijken we voor welke kinderen Bouw! helpend kan zijn. Criteria hiervoor zijn: Criteria voor het starten met Bouw! in groep 2 (of start groep 3):

- Wanneer er familiair sprake is van dyslexie én het kind daarbij uitvalt op talige onderdelen. (observaties, kijklijnen, toets geletterdheid)
- Wanneer een kind een zwak fonemisch bewustzijn heeft.
- Wanneer een kind een zwakke letterkennis heeft.
- Wanneer bij aanvang in groep 3 blijkt dat een kind moeite heeft met aanvankelijk leesproces.

We vinden het werken met Bouw! een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Als wordt geconstateerd dat het werken met Bouw! zinvol is voor een kind, neemt de leerkracht contact op met ouders. We zorgen ervoor dat ouders de inlogcodes ontvangen en we maken samen de afspraak dat zowel school als ouders, 2 x per week met het kind in Bouw werken.

Vanaf **midden groep 2** tot eind groep 4 wordt het programma ingezet. Kinderen worden pas afgemeld voor Bouw! zodra zij het programma helemaal afgerond hebben. Hierdoor kan het ook voorkomen dat kinderen in hogere leerjaren nog met Bouw! werken. Het streven is om Bouw! eind groep 4 voor elk kind af te ronden.

De kinderen die starten met Bouw! werken op school 2 x 15 minuten per week met Bouw!. Hierbij worden stagiair(e)s, onderwijsassistenten, een hulpouder en leerkrachten van het leerplein ingezet als tutors. Bijzonderheden tijdens het werken met Bouw! of tijdens het maken van een toets worden besproken met de betreffende leerkracht. Zij bekijken samen wat mogelijke vervolgstappen zijn om de inzet van Bouw! optimaal te laten verlopen. Na het maken van een les, mogen de kinderen op school de gemaakte lessen afstrepen. Wanneer ze een toets gemaakt hebben, mogen de kinderen een beloning uitzoeken. Op die manier proberen we het werken met Bouw! op school én thuis te stimuleren.

Vanuit het team is iemand aangesloten bij de werkgroep Bouw! die op bestuursniveau geformeerd is (stuurgroep).

10. OVERDRACHT AAN HET VOORTGEZET ONDERWIJS

Op het moment dat een dyslectische leerling doorstroomt naar het voortgezet onderwijs, draagt het primair onderwijs zorg voor overdracht van benodigde informatie middels het reguliere onderwijskundig rapport. Daarbij wordt aangegeven welke specifieke onderwijsbehoeften deze leerling heeft en welke hulp tot dan toe is geboden. Ouders zijn verantwoordelijk voor het overdragen van de dyslexieverklaring aan het voortgezet onderwijs.

11. BIJLAGEN

1. Toetskalender
2. Compenserende maatregelen

TOETSKALENDER

Bijlage 1

Groep 1-2

Jongste kleuters

Voor alle kinderen die van groep 1 naar groep 2 overgaan, moet er in juni een duidelijk beeld vastgesteld zijn ten aanzien van de beginnende geletterdheid.

Mogelijkheden juni:

- Signaleringslijst uit het protocol 1-2.
- Een andere signaleringslijst die de aspecten en onderliggende vaardigheden van de beginnende geletterdheid in voldoende mate in beeld brengt (bv. KIJK).

Oudste kleuters

*Voor alle kinderen die van groep 2 naar groep 3 overgaan, moet er in **januari** en in **juni** een duidelijk beeld vastgesteld worden ten aanzien van de beginnende geletterdheid en de te verwachten onderwijsbehoefte ten aanzien van het aanvankelijke leesproces. Daarbij is ook het in kaart brengen van de woordenschat relevant voor de leesontwikkeling.*

Mogelijkheden januari en juni:

Beginnende geletterdheid

- kleutertoetsen (Windesheim) uit het protocol;
- observatie-instrument Kijk.

Woordenschat

- vanuit observaties.

Groep 3

Voor alle kinderen in groep 3 moet er in **oktober** (herfstsignalering), **januari/februari** (wintersignalering) en in **mei/juni** (lentesignalering), afhankelijk van de start schooljaar, een duidelijk beeld vastgesteld worden ten aanzien van voortgezet technisch lezen en spelling. Technisch lezen en spelling worden beoordeeld a.d.h.v. observaties, methodegebonden toetsen en de toets van Cito. Bij begrijpend lezen beoordelen de leerkrachten enkel op basis van observaties en methodegebonden toetsen.

Afspraken herfstsignalering meting oktober:

Bij alle leerlingen:

- grafemtoets herfstsignalering methode VLL;
- fonemendictee herfstsignalering methode VLL;
- woorden lezen herfstsignalering methode VLL.

Afspraken voor de wintersignalering meting januari/februari:

Bij alle leerlingen:

- lettertoets wintersignalering methode (VLL);
- letterdictee wintersignalering (VLL);
- woorden lezen wintersignalering (VLL).

Afname Cito januari/ februari:

- LIB DMT kaart 1 en 2;
- AVI;
- LIB Spelling M3.

Bij leerlingen met zwakke technische lees- en spellingvaardigheden kunnen we gebruikmaken van het screeningsinstrument van redzaamheidslezen.

Afspraken voor de lentesignalerling meting mei/juni:

Bij alle leerlingen:

- lettertoets wintersignalerling methode (VLL);
- letterdictee wintersignalerling (VLL);
- woorden lezen wintersignalerling (VLL).

Afname Cito mei/juni:

- LIB DMT (kaart 1, 2 en 3)
- AVI;
- LIB Spelling E3

Groepen 4 tot en met 8

Voor alle kinderen in de groep 4 tot en met 8 moet er in **januari/februari** en in **mei/juni** (afhankelijk van de start schooljaar) een duidelijk beeld vastgesteld worden ten aanzien van het voortgezet technisch lezen, de spelling en het begrijpend lezen.

Voor alle zorgleerlingen moet er een duidelijker beeld gesteld worden over het leesniveau en de mogelijk onderliggende oorzaak van het vastgestelde probleem. Naast deze toets-momenten kan er besloten worden om ook tussentijds een meting te doen (in oktober en maart), om de vorderingen vast te stellen (dit ten behoeve van de handelingsplanning)

Afspraken voor de meetmomenten in januari/februari en mei/juni:

Bij alle leerlingen:

- LIB DMT (kaart 1, 2 en 3) **of** DMT en AVI. DMT wordt afgenomen bij alle kinderen van groep 4 en 5. Vanaf groep 6 wordt de DMT alleen nog afgenomen bij leerlingen met een vermoeden van dyslexie met een IV- of een V- score op de vorige DMT;
- LIB Spelling;
- LIB Begrijpend lezen.

Afspraken voor tussentijdse meting oktober en maart:

Facultatief:

- LIB DMT kaart 1, 2 en 3: meting of de leerling t.o.v. zichzelf vooruit is gegaan;
- AVI: eventueel vaststellen dat eerder niet behaald niveau nu wel wordt beheerst.

FORMULIER AFSPRAKEN DYSLEXIE

.....heeft een dyslexieverklaring.

Op IKC Trudo bieden we de volgende ondersteunende middelen aan. De leerkracht bespreekt samen met de leerling van welke middelen hij gebruik wil maken.

TOETSEN LEERLINGVOLGSYSTEEM CITO

DMT / AVI /Leestempo

Bij deze toetsen worden geen aanpassingen gedaan, zij worden volgens de reguliere toets-procedure afgenomen.

Rekenen

- vergroting: wordt afgedrukt op A3-formaat;
- extra tijd: richtlijn is 1/3^e van de taaktijd;
- de opdrachten worden voorgelezen;
- als een leerling het prettig vindt om gebruik te maken van Orbitnote, dan is dit mogelijk vanaf groep 6. Eerder kan maar dit vraagt wel digitale vaardigheden van de leerling;
- er mag gebruikgemaakt worden van steunkaarten zoals een tafelkaart.

Spelling

- spelling wordt afgenomen volgens de reguliere regels die gelden op school;
- bij spelling mag gebruikgemaakt worden van een steunkaart;
- werkwoordspelling wordt gemaakt zonder steunkaart.

Taalverzorging (groep 6 t/m 8)

- vergroting: wordt afgedrukt op A3-formaat;
- leerlingen mogen hulpvraag stellen aan leerkracht; de hulp beperkt zich tot voorlezen van de opdracht;
- de toets kan worden voorgelezen door Orbitnote.

Begrijpend lezen

- in groep 4 kan deze toets worden voorgelezen;
- groep 5 t/m 8 maakt LIB begrijpend lezen. Als een leerling het prettig vindt om gebruik te maken van Orbitnote dan is dit mogelijk vanaf groep 6;
- vergroting: wordt afgedrukt op A3-formaat;
- Extra tijd: richtlijn is 1/3^e van de taaktijd.

METHODEGEBONDEN TOETSEN

- leerlingen krijgen indien nodig meer tijd;
- toetsen worden niet individueel voorgelezen, eventueel wel Orbitnote (de leerling mag de leerkracht wel vragen stellen);
- toetsen worden afgedrukt op A3-formaat;
- spellingfouten tellen bij stelopdrachten, verslagen, werkstukken en methodegebonden toetsen niet als fout (m.u.v. taaltoetsen waarbij het gaat om spellingvaardigheden);
- er mag gebruikgemaakt worden van steunkaarten.

OVERIGE AFSPRAKEN

- ouders worden in de reguliere oudergesprekken op de hoogte gehouden van de vorderingen;
- lees-/spellingtijd wordt uitgebreid in overleg;
- het schrijven van verhalen, spreekbeurten e.d. mag op de computer gebeuren;
- bij een zwakke schrijfmotoriek kan in overleg met de IB'er en/of kindertfysiotherapeut worden afgesproken om het lopend schrift te vervangen door los schrift vanaf groep 3. (blokletters).

Bovenstaande is met ouders gedeeld op (datum) .....

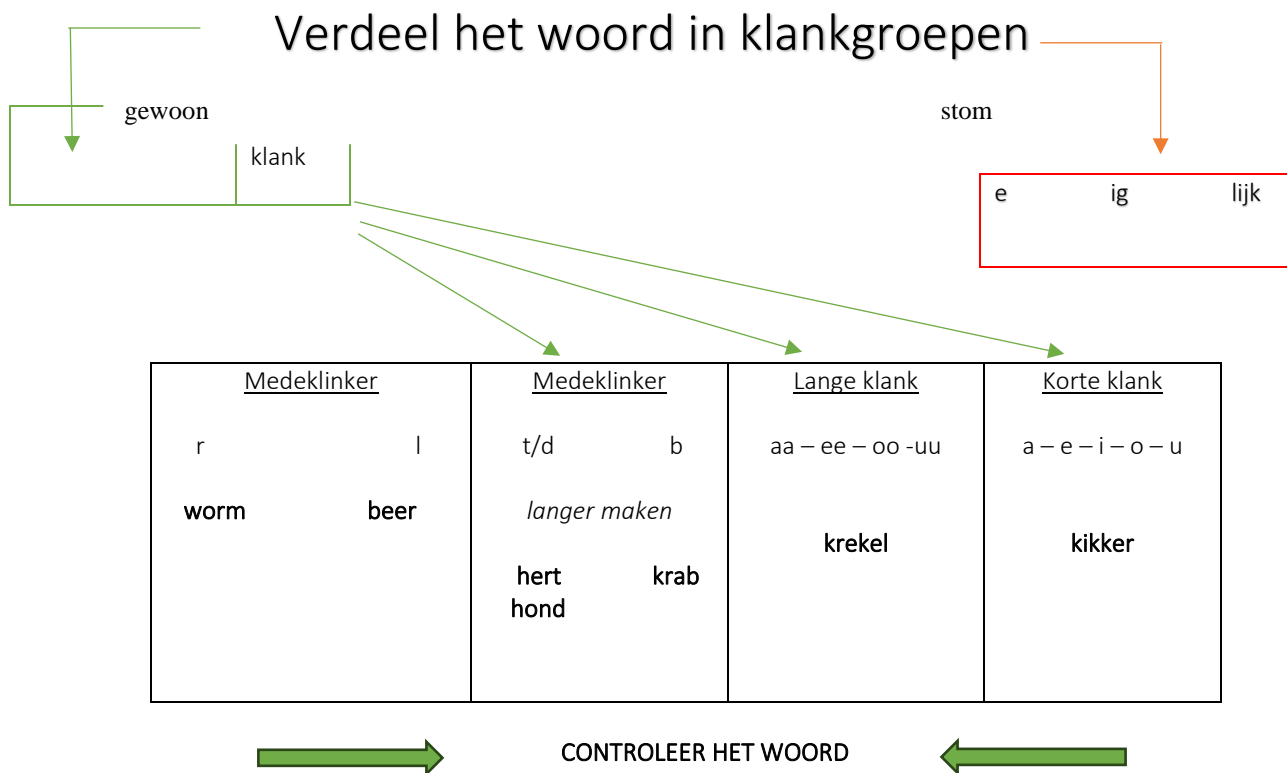
Handtekening voor akkoord: Ouders

Leerkracht

.....

.....

Steunkaart dyslexie

Korte klanken	a – e – i – o – u
Lange klanken	aa – ee – oo – uu
Twee teken klanken	ei – ij – ie – au – ou – oe – eu – ui – uw – ch – ng – nk
Drie teken klanken	aaï – ooi – oei – auw – ouw
Vier teken klanken	eeuw – ieuw
Medeklinkers	b – d – f – g – h – j – k – l – m – n – p – q – r – s – t – v – w – x – z

Categorie worm

Soms hoor ik /u/, maar die schrijf ik niet.

Categorie hert of hond of krab

Ik hoor /t/ aan het eind. Ik maak het woord langer.

Honden ik hoor /d/. Ik schrijf d.

Herten ik hoor een /t/. Ik schrijf een t.

Categorie krab

Ik hoor /p/ aan het eind. Ik maak het woord langer.

Krab ik hoor een /b. Ik schrijf een b.

Categorie krekel

Ik verdeel het woord in klankgroepen.

Aan het eind van de klankgroep hoor ik een lange klank.

Ik schrijf 1 letter, net als bij krekel.

Categorie kikker

Ik verdeel het woord in klankgroepen.

Aan het eind van de klankgroep hoor ik een korte klank.

Ik schrijf daarna 2 medeklinkers, net als bij kikker.